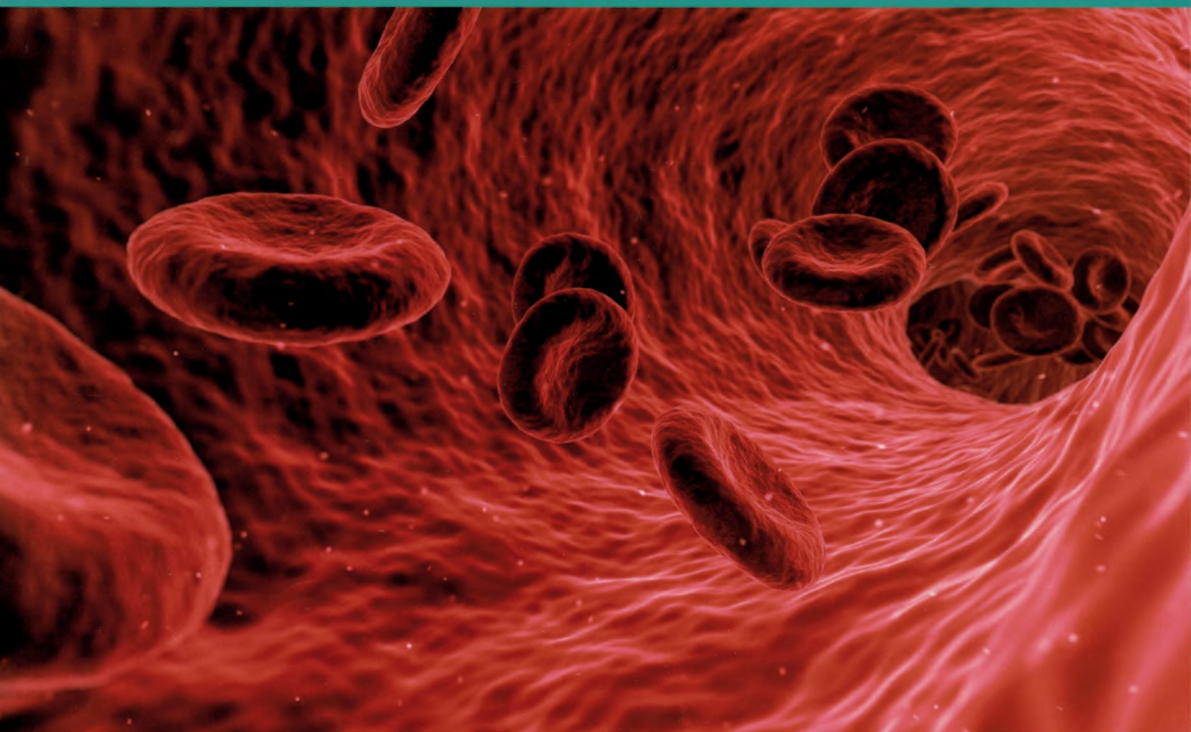

Grigore MIHĂESCU
Marian CONSTANTIN

Carmen CHIFIRIUC
Ilda CZOBOR BARBU

Hematologie

Grigore MIHĂESCU
Marian CONSTANTIN

Carmen CHIFIRIUC
Ilda CZOBOR BARBU

HEMATOLOGIE

EDITURA MEDICALĂ
București, 2021

Cuprins

<i>Lista abrevierilor</i>	15
<i>Introducere</i>	21
Capitolul I. PLASMA SANGUINĂ ȘI PROTEINELE PLASMATICE	23
1.1. Plasma sanguină	23
1.2. Proteinele plasmatică	24
1. Albumina	27
2. Prealbumina (PA)	27
3. α 1-antitripsina (AAT)	28
4. α 1-glicoproteina acidă (AGA)	28
5. Ceruloplasmina	29
6. Antitrombina III (AT III)	29
7. Haptoglobina (Hp)	29
8. α 2-macroglobulina (α 2-M)	30
9. Transferina	30
10. Fibronectina	31
11. Fibrinogenul (Fi)	31
12. Proteina C reactivă (CRP)	31
13. Proteinele sistemului complement	33
Mecanismele activării sistemului complement... ..	35
Calea clasică	35
Calea alternativă (properdinică)	37
Calea lectinică	39
Epuizarea experimentală a complementului seric... ..	40
Biosinteza proteinelor sistemului complement... ..	41
14. Lipoproteine și apolipoproteine	41
Clasificarea și nomenclatura lipoproteinelor	43
15. Imunoglobuline	53
Heterogenitatea izotopică a imunoglobulinelor... ..	54
Aglutininele de grup sanguin	60
16. Proteine cu semnificație patologică	62
β ₂ -microglobulina (β ₂ -m)	62
α -fetoproteina (AFP)	63
Antigenul carcinoembrionar (CEA)	64
Capitolul II. CELULELE SANGUINE	66
2.1. Celule stem și celule progenitoare hematopoetice	66

2.2. Eritropoeza și eritropoetina.....	73
2.3. Eritrocitul.....	77
2.3.1. Structura moleculară a membranei eritrocitare.....	78
2.3.2. Dezordini structurale ale membranei.....	81
2.3.3. Căile metabolismului eritrocitar.....	82
Dezordinile funcționale ale șuntului HMP.....	83
2.4. Diferențierea granulocitelor.....	85
2.5. Neutrofile.....	87
2.5.1. Antigenele neutrofilelor.....	90
2.5.2. Dezordini numerice ale neutrofilelor.....	90
2.5.3. Deficiențe funcționale ale neutrofilelor.....	95
Deficiențe ale activității bactericide.....	95
Maladia Chédiack-Higashi.....	98
Deficiențe de aderență.....	99
2.6. Eozinofile.....	100
2.6.1. Funcțiile efectoare ale eozinofilelor.....	103
2.6.2. Patologia benignă a eozinofilelor.....	104
2.7. Bazofile și mastocite.....	104
2.8. Fagocitele mononucleare (monocite, macrofage).....	108
2.8.1. Receptorii și funcțiile celulelor SFM.....	111
2.8.2. Patologia celulelor SFM.....	113
Monocitoza și monocitopenia.....	114
Bolile de depozitare lizosomală.....	114
2.9. Celulele dendritice.....	116
2.10. Trombocite.....	117
2.10.1. Trombocitopoeza.....	118
2.10.2. Rolul plachetelor în coagulare.....	121
2.11. Limfocitele.....	122
2.11.1. Limfocitele B.....	124
Receptorul de antigen al limfocitelor B.....	126
2.11.2. Limfocitele B ₁	127
2.11.3. Limfocitele T.....	127
Receptorul de antigen al limfocitelor T (RCT).....	131
2.11.4. Limfocitele T $\gamma\delta$	133
2.11.5. Celule limfoide mediatore ale imunității înnăscute.....	134
Celulele NK.....	134
2.11.6. Dezordini funcționale și numerice ale limfocitelor... ..	137
Limfocitoza benignă și limfopenia.....	137
Sindromul autoimun limfoproliferativ.....	138
2.12. Organele limfoide secundare (periferice).....	139
2.12.1. Ganglionii limfatici.....	142
2.12.2. Splina.....	144
2.12.3. Reactivitatea organelor limfoide secundare indusă de antigen.....	149
Capitolul III. INFLAMAȚIA.....	152
3.1. Mediatorii moleculari ai reacției inflamatorii.....	153
3.2. Dinamica proceselor inflamatorii.....	154
3.3. Tipuri de reacții inflamatorii.....	159

3.3.1. Reacția inflamatorie acută.....	159
Reactanții de fază acută.....	160
3.3.2. Reacția inflamatorie cronică	161
3.4. Semnificația clinică a reacției inflamatorii induse de antigene exogene	162
3.5. Manifestări clinice ale procesului inflamator	163
3.5.1. Sindromul de ischemie-reperfuzie	163
3.5.2. Procesul inflamator steril.....	165
3.5.3. Procesul inflamator indus de fumat.....	166
3.5.4. Artrita reumatoidă.....	168
Capitolul IV. PARAMETRII SANGUINI ÎN DIAGNOSTICUL DE RUTINĂ	169
4.1. Hematocritul (Masa eritrocitară)	169
4.2. Viteza de sedimentare a sângelui (VSH)	169
4.3. Vâscozitatea plasmei și a sângelui	170
4.4. Concentrația hemoglobinei	170
4.5. Variații numerice ale eritrocitelor. Eritrocitoza	170
4.6. Examenul microscopic al sângelui	173
4.6.1. Variația morfologică a eritrocitelor.....	174
4.6.2. Colorații citochimice.....	180
Capitolul V. HEMOSTAZA	183
5.1. Factori procoagulanți	184
5.1.1. Factorii de coagulare dependenți de vitamina K (FVII, FVIII, FIX, FX, protrombina).....	185
Rolul vitaminei K în coagulare.....	186
5.1.2. Cofactorii solubili ai coagulării	188
5.1.3. Cofactori ai coagulării asociați celulelor.....	190
5.2. Coagularea pe calea extrinsecă. Mecanismul molecular	191
5.2.1. Hemostaza primară	191
5.2.2. Rolul FvW în cascada coagulării.....	193
5.2.3. Hemostaza secundară.....	194
5.3. Factori anticoagulanți	198
5.3.1. Proprietățile anticoagulante ale endoteliului intact.....	198
5.3.2. Factorii plasmatici inhibitori ai coagulării.....	200
5.3.3. Reglarea căii extrinsece a coagulării.....	201
Sistemul heparină-antitrombină.....	202
Calea inhibării factorului tisular (TFPI).....	203
Sistemul anticoagulant al proteinei C (PCA).....	203
Sistemul trombină-trombomodulină.....	204
5.4. Coagularea pe calea intrinsecă	205
Reglarea coagulării intrinsece.....	206
5.5. Dizolvarea coagurilor. Fibrinoliza	207
Capitolul VI. PATOLOGIA HEMOSTAZEI	208
6.1. Disfuncții ale factorilor coagulării	209
6.1.1. Hemofilia A.....	210
6.1.2. Hemofilia B.....	211
6.1.3. Deficiențe ale factorului von Willebrand.....	212

6.1.4.	Deficiențe ale factorilor XIII, V, VII, X, XI, XII.....	215
6.1.5.	Deficiențe cantitative și calitative ale fibrinogenului....	216
6.1.6.	Deficiența antitrombinei și protrombinei.....	217
6.1.7.	Hiperplasminemia.....	218
6.1.8.	Disfuncțiile hepatice.....	218
6.1.9.	Deficiența vitaminei K.....	219
6.2.	Disfuncții ale plachetelor	219
6.2.1.	Trombocitopenia dobândită.....	219
	Trombocitopenia indusă de medicamente.....	221
	Trombocitopenia prin aloimunizare a nou-născutului....	223
	Trombocitopenia prin aloimunizare a adultului.....	224
	Trombocitopenia imună secundară.....	225
	Trombocitopenia amegakariocitară congenitală.....	226
	Trombocitopenia ereditară.....	226
	Diagnosticul trombocitopeniei.....	227
6.2.2.	Purpura.....	228
	Purpura trombocitopenică autoimună.....	228
	Purpura trombotică trombocitopenică dobândită.....	229
	Purpura trombocitopenică ereditară.....	229
6.2.3.	Trombocitopatii ereditare.....	230
	Deficiențe de aderență.....	230
	Deficiențe de agregare.....	230
	Deficiențe ale funcției secretorii a plachetelor.....	231
	Dezordini ale activității procoagulante a plachetelor....	231
6.3.	Stări de hipercoagulabilitate (Trombofilia)	231
6.3.1.	Hiperhomocisteinemia ereditară.....	232
6.3.2.	Sindromul anti-fosfolipidic.....	233
6.3.3.	Anticoagulantul lupic.....	234
6.3.4.	Sindromul hemolitic uremic.....	235
6.3.5.	Tromboza.....	237
	Tromboza arterială – complicație a aterosclerozei.....	240
	Patogeneza trombozei arteriale.....	241
	Rolul LDL în formarea plăcii de aterom.....	242
	Anevrismul arterial.....	247
	Prevenirea aterosclerozei.....	249
6.3.6.	Coagularea intravasculară diseminată.....	250
	Factorii declanșatori ai CID.....	251
6.3.7.	Terapia hipercoagulabilității.....	254
	Heparina.....	255
	Derivații cumarinei.....	256
	Agenți fibrinolitici (activatori ai plasminogenului).....	258
	Agenți anti-agreganți plachetari.....	258
Capitolul VII. HEMOGLOBINA ȘI HEMOGLOBINOPATII		262
7.1.	Structura și funcțiile hemoglobinei	262
7.1.1.	Globina și hemul.....	262
7.1.2.	Funcția de transport al gazelor.....	265
	Mecanismul oxidării hemoglobinei (oxidarea Fe).....	266

7.1.3. Genele codificatoare ale globinei	266
Tipuri de hemoglobină la făt	267
Tipuri de hemoglobină la adult.....	267
7.2. Circuitul Fe în organism	268
7.2.1. Absorbția Fe nehemic și hemic	268
7.2.2. Recircularea Fe din hemoglobină.....	270
7.2.3. Proteine cu rol în transportul Fe. Transferina și lactoferina	272
7.2.4. Proteine de depozitare a Fe. Feritina, hemosiderina și mioglobina	273
7.2.5. Reglarea circuitului Fe în organism.....	274
7.3. Dezordini prin supraîncărcarea cu Fe	275
7.3.1. Hemosideroza.....	275
7.3.2. Hemocromatoza	277
Hemocromatoza juvenilă	279
7.4. Porfiriile	280
7.5. Hemoglobinopatii cantitative. Talasemiile	282
7.5.1. Caracteristicile fundamentale ale talasemiilor	282
7.5.2. Clasificarea talasemiilor	284
7.5.3. Determinismul genetic al maladiilor talasemice.....	284
A. Talasemia α	286
Sindromul hydrops fetalis și sindromul HbH.....	287
B. Talasemia β	289
Talasemia β majoră	290
Persistența HbF la β -talasemici.....	291
Patofiziologia talasemiei β	292
7.6. Hemoglobinopatii calitative	294
7.6.1. Anemia cu hematii în formă de seceră și HbS.....	294
Variantele genetice ale maladiei cu hematii în formă de seceră.....	295
Patofiziologia maladiei cu eritrocite în formă de seceră	296
Alte sindroame ale bolii cu hematii în formă de seceră	301
7.6.2. Hemoglobine instabile.....	302
7.6.3. Hemoglobinopatii mutante pentru afinitatea față de O_2	305
Reglarea fiziologică a afinității hemoglobinei pentru O_2	305
Hemoglobină cu afinitate înaltă pentru O_2	306
Hemoglobină cu afinitate scăzută pentru O_2	306
7.6.4. Methemoglobinemia	307
Methemoglobinemia fiziologică	308
Methemoglobinemia toxică.....	309
Carbon-monoxid-hemoglobina (Hb-CO).....	309
Nitrozo-hemoglobina	311
Methemoglobinemia patologică	312

Capitolul VIII. ANEMII – <i>Ondin Zaharia, Lia Mara Dițu, Gr. Mihăescu</i>	313
8.1. Anemii datorate insuficienței medulare	316
8.1.1. Anemia datorată aplaziei autoimune a măduvei osoase ...	316
8.1.2. Anemia aplazică Fanconi	317
8.1.3. Anemiile congenitale diseritropoetice	318
Aplazia liniei eritroide	319
Eritroblastopenia tranzitorie a copiilor	319
Anemia sideroblastică	320
Alcoolul – factor inductor al anemiei sideroblastice	321
8.2. Anemia indusă de stresul oxidativ	323
8.2.1. Radiația ionizantă	323
8.2.2. Mecanismele celulare protectoare anti-stres oxidativ.....	330
8.3. Anemii dobândite prin deficit nutrițional	332
8.3.1. Anemia megaloblastică	332
Atrofia gastrică autoimună și anemia pernicioasă.....	338
8.3.2. Anemia feriprivă	341
Etiologia deficitului de Fe.....	342
8.3.3. Anemii macrocitare non-megaloblastice	344
8.3.4. Anemia asociată patologiei cronice	344
Anemia asociată insuficienței renale	346
Anemia asociată proceselor inflamatorii cronice	348
Anemia asociată procesului de îmbătrânire	350
8.4. Anemii prin dezordini hemolitice	351
8.4.1. Hemoliza	351
Sediile hemolizei	353
8.4.2. Hemoliza oxidativă.....	355
8.4.3. Deficiența G ₆ PD.....	356
Favismul.....	358
8.4.4. Hemoglobinuria paroxistică nocturnă.....	359
8.4.5. Hemoliza consecutivă proceselor infecțioase	361
8.4.6. Hemoliza toxică.....	370
8.5. Hemoliza prin mecanisme imunitare	372
8.5.1. Antigenele eritrocitare (aglutinogene).....	372
8.5.2. Hemoliza imună – reacție de hipersensibilitate imediată de tip citotoxic.....	375
8.5.3. Reacția imunoalergică anti-eritocitară indusă de medicamente	377
8.5.4. Hemoliza consecutivă aloimunizării post-transfuzionale.....	381
8.5.5. Hemoliza consecutivă aloimunizării feto-materne în incompatibilitatea Rh*	382
8.5.6. Anemia hemolitică autoimună	385
Diagnosticul anemiei hemolitice autoimune. Testul antiglobulinic	388
Capitolul IX. TRANSFUZIA	391
9.1. Transfuzia eritrocitelor	391
9.2. Transfuzia plachetelor	393
9.3. Transfuzia granulocitelor	394

9.4. Transfuzia plasmei și a derivatelor plasmei.....	394
9.5. Preparate imunoglobulinice.....	396
Capitolul X. NEOPLAZIILE. CARACTERIZARE GENERALĂ.....	398
10.1. Oncogene și anti-oncogene.....	400
10.2. Latența și metastazarea neoplaziilor.....	403
10.3. Neoplazii hematologice.....	405
10.4. Factorii declanșatori ai malignizării leucocitelor.....	406
10.5. Clonalitatea malignităților hematologice.....	408
Capitolul XI. DISCRAZII PLASMOCITARE – <i>Monica Dogaru Popescu, Gr. Mihăescu</i>	410
11.1. Mielomul multiplu.....	411
11.1.1. Citogenetica mielomului.....	415
11.1.2. Serologie.....	415
11.1.3. Patologie.....	416
11.2. Patologia medulară premalignă.....	417
11.2.1. Gamapatiia monoclonală cu semnificație necunoscută (MGUS).....	417
11.2.2. Mielomul multiplu incipient (smouldering multiple myeloma – SMM).....	418
11.2.3. Diagnosticul gamapatiilor monoclonale prin metodele electroforezei și imunofixării.....	418
11.3. Macroglobulinemia Waldenström.....	432
11.4. Boala lanțurilor grele.....	433
11.5. Amiloidoze.....	434
Capitolul XII. LIMFOAME.....	437
12.1. Bazele celulare și moleculare ale limfoamelor.....	437
12.2. Limfoamele Hodgkin.....	438
12.2.1. Histogeneza limfomului Hodgkin.....	439
12.2.2. Etiologia limfomului Hodgkin.....	440
12.2.3. Originea celulelor Hodgkin-Reed-Sternberg.....	442
12.3. Limfoamele non-Hodgkin.....	443
12.3.1. Citogenetica limfoamelor non-Hodgkin.....	444
Translocația – mecanism activator al protooncogenelor.....	444
12.3.2. Histogeneza limfomului non-Hodgkin cu limfocite B.....	446
12.3.3. Histogeneza limfomului non-Hodgkin cu limfocite T.....	448
12.3.4. Limfoame non-Hodgkin cu limfocite T.....	448
12.4. Limfoame splenice.....	450
12.5. Diagnosticul limfoamelor.....	450
Capitolul XIII. LEUCEMII.....	452
13.1. Leucemii limfoblastice acute.....	453
13.1.1. Leucemii acute cu limfocite B.....	455
Leucemii acute la copii.....	455

	Citologia leucemiei limfoide acute	456
	Patologie	458
	Diagnosticul leucemiei limfoide acute	459
13.1.2.	Leucemii acute cu limfocite T	461
13.2.	Leucemii limfoide cronice	463
13.2.1.	Leucemii cronice primare cu limfocite B	464
	Leucemia plasmocitară	467
13.2.2.	Leucemii cronice secundare cu limfocite B	468
13.2.3.	Leucemii cu limfocite granulare mari	469
13.3.	Leucemii mioide	470
13.3.1.	Leucemii mioide acute	471
	Clasificarea leucemiilor mioide acute	473
	Citogenetică	477
	Patologia leucemiei mioide acute	477
	Diagnostic, tratament, prognostic	478
13.3.2.	Dezordini mieloproliferative cronice	479
	Leucemia mieloidă cronică	480
	Citogenetică	480
	Fazele patologiei leucemiei mioide cronice	483
13.3.3.	Malignități ale eozinofilelor și mastocitelor	485
	Sindromul hipereozinofilic	485
	Mastocitoza	487
13.3.4.	Histiocitoza	489
13.3.5.	Sindroame mielodisplazice	491
	Citogenetică	494
13.3.6.	Sindroame neoplazice mixte (mielodisplazice- mieloproliferative)	494
13.3.7.	Sindroame neoplazice mieloproliferative	495
	Policitemia vera	496
	Trombocitemia (trombocitoza primară, trombofilie esențială)	499
	Metaplazia mieloidă cu mielofibroză primară	501

Capitolul XIV. PRINCIPII DE DIAGNOSTIC ȘI TRATAMENT AL

	NEOPLAZIILOR HEMATOLOGICE	503
14.1.	Prezentare generală – <i>Lia Mara Dițu, Ilda Czobor Barbu</i>	503
14.2.	Diagnosticul citogenetic și molecular al leucemiei mioide cronic – <i>Cerasela Jardan</i>	506
14.2.1.	Cariotipul	508
	Interpretarea cariotipului	512
14.2.2.	Citogenetică moleculară. Tehnica FISH (fluorescent in situ hibridization)	517
14.3.	Diagnosticul molecular al neoplaziilor mieloproliferative cronice ABL pozitive – <i>Rodica Tălmaci</i>	526
14.3.1.	Anatomia moleculară a translocației BCR-ABL1	528
14.3.2.	Diagnosticul molecular al leucemiei mioide cronice	530
14.3.3.	Tratamentul leucemiei mioide cronice	541

14.4. Analizoarele automate de hematologie. Surse de eroare – Nicoleta Stan	550
14.5. Imunofenotiparea malignităților hematologice prin metoda citometriei în flux – Mihaela Zlei, Magdalena Mocanu.....	560
14.5.1. Imunofenotip normal versus patologic	570
14.5.2. Imunofenotiparea leucemiei acute	573
14.5.3. Imunofenotiparea limfoproliferărilor cronice maligne.....	580
14.5.4. Controlul calității și standardizarea în citometria în flux	585
14.6. Metode moleculare utilizate în diagnosticul neoplaziilor hematologice – Rodica Tălmaci	586
14.6.1. Hibridizarea Southern blotting	586
14.6.2. Tehnicile PCR.....	587
Real-Time PCR	587
14.6.3. Genomică funcțională. Metoda microarray	589
14.7. Modele bioinformatică ale interacțiunilor genice implicate în evoluția neoplaziei – Marian Constantin	591
14.7.1. Modele bioinformatică ale interacțiunilor genice	596
14.8. Principiile chimioterapiei neoplaziilor	611
14.8.1. Heterogenitatea celulelor masei tumorale	611
14.8.2. Farmacologia medicamentelor anti-malignități hematologice.....	614
14.8.3. Mecanismele de acțiune ale medicamentelor anti-neoplazice.....	615
14.8.4. Mecanismele generale ale rezistenței celulelor maligne la agenții chimioterapeutici	616
Rezistența multiplă (MDR).....	616
14.8.5. Clase de medicamente anti-neoplazice	617
14.8.6. Toxicitatea agenților chimioterapeutici	630
14.8.7. Principiile terapiei cu citokine.....	631
14.8.8. Terapia neoplaziilor prin inducerea apoptozei	632
Bibliografie	633